Sananselitystä

Sananselityksissä käsitellään kirkkovuoden kunkin pyhäpäivän yhtä evankeliumikirjan mukaista tekstiä. Selitykset on tarkoitettu sekä sanankuulijoille että sananjulistajien avuksi.

Tämä jakso alkaa 20. sunnuntaista helluntaista 26.10. ja päättyy 3. adventtisunnuntaihin 14.12.

Usko tulee kuulemisesta

20. SUNNUNTAI HELLUNTAISTA 26.10.
MARK. 2:1–12

Tieto Jeesuksen ihmeteoista oli kulkenut nopeasti. Markuksen mukaan Jeesus oli opettanut sapattina Kapernaumin synagogassa ja ajanut miehestä ulos riivaajan. Sen jälkeen hän paransi Pietarin anopin kuumeesta ja paljon muita sairaita ja pahojen henkien vaivaamia, eikä antanut henkien puhua, koska ne tunsivat hänet. Hän kiersi laajemminkin Galileassa parantaen ja julistaen (Mark. 1:21–45).

Kapernaum Genesaretinjärven rannalla oli aluksi Jeesuksen toiminnan keskuspaikka. Se oli myös kalastaja Pietarin kotipaikka. Markus kertonee juuri Pietarin kodista. Jeesuksen maine oli levinnyt ja paljon kansaa oli koolla, oven edustakin täynnä ihmisiä. Pietarin oletetun kotitalon muurit ovat nähtävillä tänäkin päivänä, kun Kapernaumin rauniot on kaivettu esiin tutkijoiden ja turistien nähtäväksi. Sen talot olivat meidän mitoillamme pieniä, mutta Pietarin kodissa tapahtui suuria. Siellä oli Jeesus opettamassa ja julistamassa sanaa. Avoimien ikkunaluukkujen ja oven kautta sana kantautui myös ulkopuolelle tuleville.

Neljä miestä yritti tuoda Jeesuksen luo halvaantunutta, mutta väen runsaus esti heidän aikeensa. He eivät silti antaneet periksi, vaan Markus kertoo: ”Silloin he purkivat katon siltä kohden, missä Jeesus oli, ja aukon tehtyään laskivat siitä alas vuodematon, jolla halvaantunut makasi.” Heidän sinnikkyytensä kertoo heidän uskostaan ja luottamuksestaan, että Jeesus voi parantaa halvaantuneen. Meille ei kerrota, olivatko nämä neljä kantajaa tämän halvaantuneen omaisia tai ystäviä vai avuksi pyydettyjä henkilöitä. Mutta Markus kertoo: ”kun Jeesus näki heidän uskonsa.” Huomio kiinnittyy sanaan ”heidän”. He uskoivat Jeesuksen voivan auttaa. Joskus voi kuitenkin olla, ettei sairas tai muuten vaikeuksissa oleva itsekään jaksa uskoa ja toivoa, että joku voisi häntä auttaa. Silloin on tärkeää, että olisi neljä tai edes yksi, joka uskoo ja voi tukea ja avata näkymää Jumalan mahdollisuuksiin ja Jumalan maailmaan.

Jumala tarvitsee näitä palvelijoita ja kantajia ja kysyy meiltä: ketä sinä voisit kantaa Jeesuksen eteen. Se voi tapahtua vaikkapa rukoilemalla hädässä tai ahdingossa olevan puolesta. Se voi tapahtua kuuntelemalla, rinnalla kulkemalla, kutsumalla raamattupiiriin, muuhun pienryhmään tai tapahtumaan. ”Kantakaa toistenne taakkoja, niin te toteutatte Kristuksen lain”, Paavali kehottaa (Gal. 6:2). Jeesuksen eteen voi kantaa myös lukemalla Raamattua sellaiselle, joka ei jostain syystä itse voi lukea. Paavali kehottaa Timoteusta: ”Lue seurakunnalle pyhiä kirjoituksia” (1. Tim. 4:13) ja Johannes Ilmestyskirjassa ”Autuas se, joka tämän toisille lukee” (Ilm. 1:3). ”Usko syntyy kuulemisesta, mutta kuulemisen synnyttää Kristuksen sana” (Room. 10:17). Henkilökohtainen Raamatun luku on tärkeää, siinä pystyy etenemään rauhallisesti ja mietiskelemään luettua. Mutta myös sanan ja julistuksen kuuleminen lisää ja vahvistaa luottamusta ja uskoa. Kristillinen todistus on sanallista, apostolista silminnäkijätodistusta. Jeesukseen tutustuminen vahvistaa uskoa häneen.

Pietarin ja Andreaan kodissa, jonka Markus kertoo olleen myös Jeesuksen kotina, tämä julisti ihmisille sanaa. Jeesus ei vain parantanut sairaita ja tehnyt ihmetekoja vaan opetti Jumalan sanaa. Kun kantajat laskivat halvaantuneen Jeesuksen eteen, Markus kertoo, että Jeesus näki heidän uskonsa ja sanoi halvaantuneelle: ”Poikani, sinun syntisi annetaan anteeksi.” Jeesus ilmaisi, ettei tämän miehen tärkein asia ollut liikuntakyvyn saaminen vaan että hän saisi synnit anteeksi kaik-

kivaltiaan Jumalan edessä, että hän saisi jatkaa elämäänsä syntitaakat poissa, puhtain omintunnoin, Jumalan lapsena.

Jeesus yllätti paikallaolijat, jotka ehkä miettivät: katsotaan, miten Jeesus tämän sairaan hoitaa. Etenkin paikalla olleiden lainopettajien sisällä kuohahti: miten hän noin puhuu, hän tekee itsensä Jumalan vertaiseksi ja pilkkaa Jumalaa?

Hiljan uutisoitiin tutkimuksesta, jonka mukaan suurin osa kirkkomme jäsenistä ja jopa luottamushenkilöistä pitää kirkon tärkeimpänä tehtävänä ihmisten auttamista. Paljon vähemmän arvokkaana ja tärkeänä pidettiin sanan julistamista ja Raamatun opettamista. Jeesus itse asetti ykkösasiaksi ihmisen hengellisen tarpeen, muttei jättänyt auttamatta ihmistä fyysisessäkään hädässä. ”Sillä mitä se hyödyttää ihmistä, vaikka hän voittaisi omaksensa koko maailman, mutta saisi sielullensa vahingon? Taikka mitä voi ihminen antaa sielunsa lunnaiksi?” (Matt. 16:26). Silti Jeesus opetti, että lähimmäistä tulee auttaa myös tämän elämän vaikeuksissa.

Jeesus ilmaisi, että hänellä oli valta antaa syntejä anteeksi, sama valta kuin Jumalalla. Näin hän antoi ymmärtää olevansa Jumala meidän kanssamme, Immanuel, kuten Jesaja oli ennustanut (Jes. 7:14).

Jeesuksen sana: ”Poikani, sinun syntisi annetaan sinulle anteeksi”, osoittaa voimakkaasti pelastuksen ja anteeksiantamuksen lahjaluonnetta. Halvaantunut ei edes ollut sanonut mitään, eikä hän pystynyt tekemään mitään ansaitakseen armon. Hän vain makasi liikkumatta vaatimattomalla patjalla, jonka ystävät olivat laskeneet Jeesuksen eteen. Jeesuksen edessä hänen syntisyytensä kuitenkin paljastui, kuten kävi Pietarillekin. Jeesuksen edessä hän joutui sanomaan: ”Mene pois minun luotani, Herra! Minä olen syntinen mies.” (Luuk. 5:8). Mutta Jeesus ei väistynyt pois. Hän tiesi tulleensa juuri syntisiä pelastamaan.

Jeesus ei väittänyt vain sanoillaan omaavansa saman vallan kuin Jumalalla on: antaa synnit anteeksi, vaan hän myös ihmeteollaan todisti sen. Aluksi tuntuu, että ihmisten edessä oli helpompi sanoa: ”sinun syntisi annetaan sinulle anteeksi” kuin halvaantuneelle: ”nouse, ota vuoteesi ja mene kotiisi.” Mutta Jeesus joutui maksamaan kaikkein kovimman hinnan, että hän saattoi sanoa halvaantuneelle (sinulle ja minulle): ”Poikani, tyttäreni sinun syntisi annetaan anteeksi.”

Tapani Kaitainen
pastori, Hausjärvi

Jumalan valtakunnassa kaikki on toisin

PYHÄINPÄIVÄ 1.11.
MATT. 5:1–12

> ”Vuorisaarna tunnetaan Jeesuksen opetuksista ehkä parhaiten, sitä ilmeisesti ymmärretään vähiten ja varmasti noudatetaan vähiten” (**John R. W. Stott**).

Miten Jeesuksen kuuluisat autuaaksijulistukset siis pitäisi ymmärtää? Ne voidaan nähdä vanhan liiton vuorisaarnan eli kymmenen käskyn lain vastineena. Ne eivät kuitenkaan ole samalla tavoin käskyjä, joita tulisi noudattaa voidakseen olla autuas eli pelastettu, iäisyyteen asti onnellinen.

Yhtäältä autuaaksijulistukset nousevat suoraan monista VT:n teksteistä (Ps. 32:1–2; 37:11; 107:9; Jes. 57:15; 61:1–2; Jer. 31:9, 13), mutta toisaalta niissä on radikaali uusi viesti: Jumalan valtakunnassa kaikki on toisin.

Autuaiksi julistetaan paradoksaalisesti ne, joilta näyttäisi puuttuvan kaikki autuus; siis hengessä köyhät, murheelliset, vanhurskautta kaipaavat ja vainotut. Myös aikamuodot vaihtelevat: autuus on jo nyt tai vasta tulevaisuudessa.

Kysymyksemme on, saammeko kuulua autuaiksi julistettavien joukkoon. Pitääkö meidän pyrkiä olemaan hengessä köyhiä, murheellisia ja kärsivällisiä tullaksemme autuaiksi? Siitä tuskin voi olla kyse. Luettelo ei vaikuta uudelta Jumalan käskyjen luettelolta.

Tuskin murhe, kärsivällisyys tai vaino tekee ketään autuaaksi. Ja jos tekisi, miten voisi tulla oikealla tavalla sellaiseksi? Yksi tekstiä avaava näkökulma voisi olla, että Jeesuksen puheissa oli autuaaksi julistamisia vastaavasti myös voi-huudot.

Kahdeksaa autuaaksi julistamista vastaa kahdeksan voi-huutoa, joissa tuomitaan ulkokullatut teeskentelijät, jotka kiillottavat ulkokuortaan, laiminlyövät lähimmäisiään, eivät itse mene sisälle Jumalan valtakuntaan eivätkä salli muidenkaan mennä. Jos siis tahdotaan tulla autuaiksi, tulee ennen muuta varoa tätä farisealaisuuden hapatusta, jossa ollaan niin itseä ja omaa erinomaisuutta täynnä, ettei huomata muita eikä tarvita Vapahtajaa.

Murhe, köyhyys tai vaino ei siis tee autuaaksi. Mutta vain murheellisia voidaan lohduttaa, vain nälkäisiä voidaan ravita ja vain hengessä köyhät kaipaavat Jumalan valtakuntaan.

Tai kuten **Luther** selittää Ps. 102:

> *Sillä Jumala ei voi antaa armoaan muille kuin nöyrille, se on: nälkäisille, janoisille, tyhjille, köyhille, syntisille ja narreille. Hän ei katso rikkaiden, viisaiden ja hurskaiden kauniisiin sanoihin ja suuriin tekoihin, sillä niissä hänen kunniansa on rauennut tyhjiin, vaan hän kääntyy ainoastaan niiden pyynnön ja rukouksen puoleen, joilla ei ole mitään.*

Jumalan valtakunnassa kaikki on toisin.

Tätä autuutta ei aina koeta onnellisuutena. Siihen uskotaan usein oman huonouden, murheen, puutteen ja vainon alla. Niin opitaan virrentekijän kanssa ”uskomaan näkemättä/ ja muuta pyytämättä/ kuin olla lunastettu,/ sun kuoloos istutettu.” (308:5)

Saammeko mekin kuulua tuohon autuaitten joukkoon? Saamme varmasti, sillä kuten Jeesus oli kutsunut opetuslapsensa niin hän on kutsunut meidätkin nimeltä omaan joukkoonsa jo kasteessa. Jeesuksen kutsu oli tehnyt opetuslapset hengessä köyhiksi — ja autuaiksi. Vain Jeesuksen kutsu ja lupaus, jotka murheellisia lohduttavat ja joiden tähden aletaan janota vanhurskautta, tekevät autuaaksi.

Kuten Jeesuksen sanoja kuunnelleet silloin, mekin saamme nyt evankeliumin lupausten mukaan uskoa itsemme autuaiksi. Saamme varmasti olla autuaita, kun ymmärrämme tarvitsevamme Vapahtajaa ja turvaudumme häneen, sillä ”autuaita ovat kaikki, jotka kuulevat Jumalan sanan ja noudattavat sitä” (Luuk. 11:28).

Teksti toki kutsuu meitä kärsivällisyyteen, armahtamaan lähimmäisiämme ja rauhantekijöiksi. Jeesus jätti meille esikuvan kärsiessään puolestamme, armahtaessaan meitä ja tehdessään rauhan Jumalan kanssa ja eri ihmisryhmien välille. Samaan hän kutsuu meitäkin, mutta ei tullaksemme autuaiksi vaan koska meidät on julistettu autuaiksi.

Autuaiksi julistettujen ominaisuudet ja teot eivät siis ole autuuden edellytys vaan seuraus. Samaan tapaan Paavali kuvaa rauhaa, kärsivällisyyttä ja lempeyttä Hengen hedelmäksi (Gal. 5:22–23).

Vaikka autuus on Jumalan lahja, tarvitaan meissä olevan synnin tähden myös rohkaisua ja kehotuksia Jumalan tahdon mukaiseen elämään ja siihen, ettemme torju Jumalan työtä.

Autuas on se, joka ei loukkaannu Jeesukseen (Matt. 11:6), vaikka tämä julistaa autuaiksi ne, joilta kaikki autuus näyttää puuttuvan. Se on ilmaisena lahjana, armosta saatua autuutta.

Paavali kirjoittaa, miten jumalattomat

julistetaan ja katsotaan vanhurskaiksi ilman lain tekoja, kun he uskossa turvautuvat Kristukseen (Room. 4). Se on autuutta uskossa jo nyt ja näkyvästi kerran kirkkaudessa.

Timo Junkkaala
toiminnanjohtaja (eläk.), pastori, dosentti, Helsinki

Uudet vaatteet

21. SUNNUNTAI HELLUNTAISTA 2.11.
MATT. 22:1–14

Päivän tekstissä Jeesus on saapunut Jerusalemiin jatkaen keskustelua lainoppineiden ja fariseusten kanssa. Luku 21 on luvun 22 tausta, ja vertaus kuninkaan pojan häistä on tälle jatkoa. Kaiken kaikkiaan keskustelujen sarja on kolmivaiheinen. Ensin Jeesus ilmaisi ylipapeille porttojen ja publikaanien olevan sydämen tilaltaan näitä kuuliaisempia. (21:31). Tämän jälkeen Jeesus varoitti samaisia ylipappeja asemansa menettämisestä (21:44). Nyt Jeesus varoittaa painavasti kadotuksesta, mutta samalla varman lupauksen pelastuksesta. Näin edellinen luku asettaa keskustelun lähtökohdat:

> *Nämä vertaukset kuultuaan ylipapit ja fariseukset ymmärsivät, että Jeesus puhui heistä. He olisivat halunneet ottaa hänet kiinni mutta pelkäsivät kansaa, koska se piti häntä profeettana. (21:45–46)*

Huomioiden Jeesuksen keskusteluseura voi vertauksen lukea Jumalan ja Israelin suhdetta koskevana hääkäsitteistöön verhottuna puheena. Palvelijoita voidaan verrata Israelin profeettoihin, jotka saivat elinaikanaan kokea samanlaista kohtelua. Aiemmin Israelin johto oli torjunut tai vähätellyt Jumalan profeettoja. Nyt se oli torjumassa lopullista viestintuojaa.

Jeesuksen puhe sai ylipapeissa jo valmiiksi aikaan epämieluisia tunteita. Antiikissa oli tapa, että juhlakutsuista annettiin kaksi versiota, alustava ja lopullinen. Samoin on vertauksessakin (22:3–4). On huomattavaa, että Jeesus viittaa puheessaan suoraan jo mainittujen ylipappien kyseisessä hetkessä kokemiin tunteisiin (21:45–46), sillä vertauksessa vastustuksen kuvataan vain kasvavan kutsujen välillä (22:6). Myös Jumalan sanan vähättely toistaa samaa ja syvenevää kaksivaiheisuutta. Profeetan sanojen väheksyntä johtaa myös Jeesuksen sanojen väheksyntään. Jumalan ilmoituksen painoarvo ei muutu: ”Jeesus Kristus on sama eilen, tänään ja ikuisesti.” (Hepr. 13:8).

Jakeet 9–10 ovat ratkaisevaa opetusta Jumalan pelastusteoista. Enää ei ole kysymys vain yhdestä kansasta, vaan koko maailmasta. Käsky lähteä ”teille ja toreille”, tai vaihtoehtoisesti ”teiden risteyksiin” (22:9, KR33/38) ohjaa lähtemään paikkoihin, joista ihmisiä tavoitetaan. Samalla se pohjustaa asiaa koskevaa, mutta entistäkin konkreettisempaa käskyä: ”Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni” (Matt. 28:19).

Jakeesta 11 alkaa uusi osio, joka keskittyy Jumalan valtakunnassa elämiseen ja vanhurskauttamiseen. Tekstissä huomiota kannattaa kiinnittää etenkin jakeisiin 11–12, jotka ovat aiheuttaneet keskustelua raamatuntutkijoiden välillä. Tärkein kysymys kuuluu, oliko kuningas lahjoittanut kaikille kutsuvierailleen hääpuvun vai riippuiko puvun hankinta miehen omasta aktiivisuudesta. Vaikuttaa siltä, että yleisin saarnatapa kallistuu ensin mainitun puolelle väittäen puvun lahjoittamisen kuuluneen ajan tapaan.

Tulkinta, jonka mukaan juhlien isäntä lahjoittaa puvut vierailleen kaipaa silti perusteluita. Käyttökelpoisia on ainakin kolme. Ensiksi muinaisen Lähi-idän ja Rooman kulttuureissa vallinneen tavan mukaan hallitsijat tai varakkaat isännät

lahjoittivat kutsuvierailleen vaatteita. Tapaa pidettiin kohteliaisuutena, mutta samalla lahjoitus oli merkki vallasta ja vauraudesta. Toiseksi vanhassa juutalaisessa perinteessä isännän velvollisuudeksi katsottiin puhtaiden vaatteiden lahjoittaminen sapatiksi, jos hän majoitti luonaan itseään vähävaraisempaa vierasta. Kolmanneksi konkreettinen esimerkki on Toisessa Kuninkaiden kirjassa, jossa puvut lahjoitettiin palvontamenoihin osallistuneille. Kyse oli kuitenkin Baalin palvonnasta, jonka Jehu lopetti (2. Kun. 10:22). Tässä tekstissä puvut helpottivat palvontamenojen osallistujien tunnistamista ja tapa on nähty käytänteenä. Vaatteiden lahjoittamisen voidaan myös päätellä olleen todennäköistä tekstiyhteyden (22:9) perusteella. Teiltä ja toreilta kutsutuilta ei voi olettaa sopivan juhlapuvun omistamista.

Kristuksen antama häävaatetus on siis Jumalan vallan merkki. On Jumalan voimannäyttö, että Hän antaa meille uuden, pelastuksen puvun. ”Ja hänen annettiin pukeutua liinavaatteeseen, hohtavaan ja puhtaaseen: se liina on pyhien vanhurskautus.” (Ilm. 19:8 KR33/38). Jo varhaisen kirkon isät tulkitsivat jakeiden 11–13 häävaatteet kastevaatteeksi. Enää ei ole myöskään kyse vain sapattijuhlasta. Kasteessa saatu uusi puku kantaa läpi elämän iäisiin häihin asti. ”Kaikki te, jotka olette Kristukseen kastettuja, olette pukeneet Kristuksen yllenne.” (Gal. 3:27). Uusi puku on elävän Jumalan antama, josta kristityt tunnistetaan. (Ef. 6:13–17) Toisia uusi vaatetus puhuttelee kutsuen mukaan juhliin. Toisissa se herättää epämieluisia tunteita tai jopa vihaa. (Ef. 3:13) Kertomuksen mies (22:12) on varoittava esimerkki kieltäytymisestä. Kristitty voi silti kaikissa tilanteissa olla kastepuvustaan kiitollinen. (Room. 8:35) Se kestää!

Samu-Ville Toivonen
teol. yo., Helsinki

Hengellinen asevelvollisuus

USKONPUHDISTUKSEN MUISTOPÄIVÄ 9.11.
EF. 6:10–18

Viime vuodet media on täyttynyt sotauutisista. Suomessakin puolustuskyky on noussut julkisen keskustelun keskiöön. Entä kirkossa?

Tästä tekstistä huomaamme, että jokainen kristitty on kutsuttu sotilaaksi. Se voi yllättää, mutta perustuslaissammekin maanpuolustusvelvollisuus on ainoa kansalaisille säädetty velvollisuus:

> *Jokainen Suomen kansalainen on velvollinen osallistumaan isänmaan puolustukseen tai avustamaan sitä sen mukaan kuin laissa säädetään. (Perustuslaki 127 §)*

Maanpuolustusvelvollisuus ei koske vain joitakin — miehiä tai asepalveluksen suorittaneita — vaan kaikkia. Paavalikaan ei kehota vain saarnaajia tai teologeja, vaan kaikkia. Jokaista kristittyä kutsutaan vastarintaan pahaa vastaan. Tekstiin sopii hyvin virsi 170, jossa soi uskonpuhdistuksen sävel!

Teksti puhuu varustautumisesta tai tarkemmin varustetuksi tulemisesta: eihän asepalvelukseen — sodasta puhumattakaan — astuta varustautumatta. Paavali alkaa puhua Jumalan taisteluvarustuksesta, jossa on seitsemän osaa (täydellisyyden luku): totuus vyönä, vanhurskauden haarniska, jalkineina alttius evankeliumin julistamiseen, uskon kilpi, pelastuksen kypärä, hengen miekka ja rukous.

Paavalin kielenkäyttö torjuu ajatuksen aseellisista ristiretkistä — kaikki ”miekkalähetys” on väärin, vaikka maanpuolustus voi oikeutettua ollakin. Kyse on *hengellisestä* taistelusta. Tämä pitää meidänkin muistaa innolla puolustaessamme kristinuskoa: emme taistele ihmisiä — verta ja lihaa — vastaan. Siksi jokainen

väärinopettaja tai kristinuskon aatteellinen vastustaja pitää aina nähdä myös ihmisenä ja lähimmäisenä: hän ei ole vain epäkristillinen ideologiansa tai aate, johon en henkilökohtaisista mielipiteistäni tai vakaumuksestani johtuen yhdy, vaan myös Jumalan kuva.

Hengellinen taistelu on kaikkea pahaa vastaan — teksti kuvaa jonkinlaista pahuuden hierarkiaa (6:12). Pahuus, jota vastaan meidät kutsutaan taistelemaan, ei ole vain abstraktia, vaan se tulee näkyväksi teoissa. Taistelu on kilvoitusta itsessämme olevaa pahuutta, ahneutta, siveettömyyttä ja itsekkyyttä vastaan, mutta myös taistelua seurakunnissa, yhteiskunnassa ja maailmassa olevaa pahaa vastaan.

Siitä uskonpuhdistuksessa oli kyse. Se ymmärretään nykyisin usein väärin. Kyse ei ensisijaisesti ollut kapinasta alistavaa instituutiota vastaan, ei vapaamielisyydestä eikä vapaudesta muotoilla uskoa ja kirkkoa kullakin hetkellä miellyttävään asuun. Kyse oli paluusta alkulähteelle. Sijaitseeko kristinuskon totuus ja iäinen erehtymättömyys kirkon opetusvirassa ja paavissa vai Jumalassa, johon pääsemme kosketuksiin Hänen sanansa kautta? Arvostettavakaan traditio kirkkoruhtinaineen ei voi muuttaa Jumalan itseilmoitusta tarkoittamaan jotakin päinvastaista.

Kullakin ajalla on väärät juonensa (6:11 kr. *methodeia*) eli metodinsa (sana on UT:ssa vain kahdesti kuvaten aina ilkeää juonta). Siksi onkin vastustettava tulkinnallisia ”metodeja”, jotka tekevät uskosta ja ilmoituksesta turhia.

Onneksi meidän ei tarvitse käydä taivaalliseen sotapalvelukseen varusteitta, vaan luvassa on itsensä Jumalan varustus.

Ensin on vyö, vaikka roomalaisella legioonalaisella oli myös vaatteensa — nykysotilaan maastopuvusta poiketen tämä vaate soveltui myös muuhun kuin sotilaskäyttöön. Ehkä on hyvä ajatella, että se vaate on jo puettu meille kasteessa: ”Kaikki te, jotka olette Kristukseen kastettuja, olette pukeneet Kristuksen yllenne”, (Gal. 3:27) onhan kaste kristityn elämän alku.

Mutta sotaan ei lähdetä kotiasussa. Jumalan sotavarustus on sotisopa, johon Herra itse pukeutuu (Jes. 59:17): ”Vanhurskauden hän puki haarniskaksi ylleen, pelastuksen kypärän hän pani päähänsä, hän pukeutui koston vaatteisiin, kuin viittaan hän verhoutui kiivauteensa.” (vrt. *Septuagintan* mukaan).

Totuus on vyö. Vyöttäytyminen oli antiikissa myös työhön valmistautumista, kun pitkä alusvaate säädettiin vyöllä ympäriltä liehumasta. Totuus on ensimmäinen. Se voi olla kovakin: olemme syntisiä ja Jumalan kirkkautta vailla, monet tekomme ja tapamme ovat Jumalan silmissä vääriä. Totuus on varma lähtökohta toisin kuin ihmisten vaihtuvat mielipiteet.

Vanhurskauden haarniska ja myöhempi pelastuksen kypärä ovat Jumalan omaa varustusta. Ne suojaavat meitä pahan, oman syntimme ja meitä ympäröivän maailman syytöksiä, hyökkäyksiä ja pilkkaa vastaan. Emme ole omassa, vaan Jumalan varustuksessa. Se suojaa sekä rintaamme että päätämme: siis ajatuksiamme ja tunteitamme, mistä ristinmerkin tekeminen muistuttaa.

Meitä kutsutaan valmiuteen nähdä vaivaa: jalkatyöhön evankeliumin hyväksi. Legioonat joutuivat marssimaan pitkiäkin matkoja ja niin evankeliumi kuuluu lähelle ja kauas. Teenkö ja tuenko lähetystyötä?

Usko on Jumalan lahja. Se suojaa pelottaviltakin hyökkäyksiltä. Hyökkäyksessä tai vaaratilanteessa sotilas arvostaa mahdollisimman tehokasta ja paksua panssaria tai suojaa. Paraskaan komposiittikypärä tai panssari ei pelasta, ellei se ole päällä. Usein suojavarusteet voivat olla epämukavia ja haitata tai rasittaa ja siksi ne jätetään mieluusti pois. Uskostakin on pidettävä kiinni ja sitä on hoidettava rukouksella, sanan ja sakramenttien yhtey-

dellä, vaikka joskus uskossa pysyminen ja sen mukaan toimiminen olisi raskasta. Kotiin jäänyt tai sivuun viskattu uskon kilpi ei hyökkäyksessä auta.

Aseeksi saamme Hengen miekan. Miekka riippuu vyössä eli Jumalan ilmoitus riippuu totuudessa: ”Totuus on sinun sanasi perusta, oikeat ja ikuiset ovat sinun päätöksesi”. (Ps. 119:160). Jumalan sanaa Raamattu vertaa usein miekkaan (mm. Ilm. 1:16; Ps. 149:6). Hepr. 4:12 kuvaa tätä asetta: sillä ei vain sohita jonnekin ”sinne päin” (”Raamatulla päähän”), vaan se on elävä ja väkevä ja tekee tarkan eron, ei vain astalona nuiji kaikkea samaan kasaan epämääräiseksi massaksi: on ero oikealla ja väärällä, totuudella ja valheella, vaikka aikamme relativismi pyrkii hämärtämään tätä.

Meidät varustetaan hengelliseen sotapalvelukseen. Viimeisenä on rukous. Se on osa päivittäistä taisteluamme syntiämme, maailman pilkkaa ja pahuutta vastaan. Se on taistelua itsemme ja toinen toisemme puolesta. Meidän on puolustettava myös muiden, taistelutovereidemme uskoa. ”Kaveria ei jätetä”, ei hengellisessäkään taistelussa.

Uskonpuhdistuksen muistopäivä muistuttaa Jumalan huoneen puhdistamisesta. Se ensimmäinen Jumalan pyhäkkö, josta voimme tämän työn päivittäin aloittaa, on omassa sydämessämme. Jumalan huone puhdistuu, kun Jumala itse pääsee sinne asumaan. Niin oli VT:ssa ilmestysmajan ja temppelin laita ja niin on uudessa liitossa uskovien sydämen ja jokaisen kirkon ja seurakunnan laita. Sydämemme huoneen puhdistaa aina ensin Jeesuksen sovitusveri, jotta Jumala pääsee sinne asumaan.

Jeesus sanoo: ”Minä seison ovella ja kolkutan. Jos joku kuulee minun ääneni ja avaa oven, minä tulen hänen luokseen ja me aterioimme yhdessä, minä ja hän” (Ilm. 3:20).

Jussi Seppälä
toimitussihteeri, pastori, Kauniainen

Käy kulkueessa

VALVOMISEN SUNNUNTAI 16.11.
MATT 25:1–13

”*Silloin taivasten valtakunta on oleva tällainen.*” (Matt. 25:1) Ai milloin? Ja millainen? Hakiessamme vastausta ensimmäiseen kysymykseen on palattava luvun 24 alkuun ja katsottava opetuslasten kysymystä Jeesukselle (jae 3): ”Mikä on merkkinä sinun tulostasi ja tämän maailman lopusta?” Jeesus opettaa viimeisistä tapahtumista, joskin opetuslasten kysymyksen taustalla lienee halu kuulla temppelin hävityksestä. Joka tapauksessa lienee selvää, että vertaus morsiusneidoista liittyy ennemmin ikuisuuteen kuin temppelin hävitykseen. Jeesus kertoo, että taivasten valtakunta on oleva tällainen ja viittaa koko vertaukseen, joten meidän on yritettävä ymmärtää, mitä vertaus kertoo taivasten valtakunnasta.

Ensimmäisen vuosisadan Palestiinan alueen häätapojen tuntemisesta on hyötyä vertauksen ymmärtämiseksi. Ilmeisesti vertaus kuvaa tilannetta, jossa sulhanen on lähtenyt anoppilaan viimeisiin neuvotteluihin, ehkä hakemaan morsiamen. Hääväki sulhasen talossa odottaa häntä takaisin, jotta juhla voisi toden teolla alkaa. Tähän liittyen morsiusneidot ovat valmiina soihtujen tai lamppujen kanssa, jotka yön pimeydessä ovat olennainen osa kulkuetta.

On huomattava, ettei vertauksessa kukaan moiti morsiusneitoja nukahtamisesta. Kaikki heistä nukahtivat. Sulhanen viipyy — hänen kuuluneekin viipyä, ovathan neuvottelut tärkeät — ja yö on pitkä. Valvomisen sunnuntain idea ei ole vaatia epäinhimillistä kestävyyttä. Morsiusneitojen nukkuessa soihdut tai lamput kytevät vierellä pienellä liekillä, kunnes tositilanne tulee ja lamppuun tai soihdun kankaaseen lisätään öljyä.

Kun sulhanen todella yöllä tulee, huomaa puolet morsiusneidoista olevansa

ongelmissa. Heidän oma valonlähteensä ei ole kyllin juhlava. Paremmin varautuneet ystävätkään eivät voi auttaa, sillä heidän öljystään ei riitä kaikille. Josko kauppiaan ehtisi herättää ja ostaa öljyä ennen kuin sulhanen saapuu? On yritettävä. Lopputulos on surkea, sulhanen ehtii kulkueineen ohi ja häätalon ovet suljetaan. Kun juhlaväki on sisällä, ei ovia enää avata, sillä yöaikaan ei voi olla varma tulijoiden motiiveista. Ja onhan juhlaseurue jo tullut sulhasen mukana sisään. Se, joka ei kulkueessa ollut, ei liene sulhasen ystävä.

Vertaus tarjoaa muutaman tulkintanäkökulman. Aloitetaan ilmeisimmästä. Taivasten valtakunta on kuin hääjuhla. Tiedämme, että sulhanen, Jeesus Kristus, on tulossa ja pääsemme hänen, ystävämme, mukana hääjuhlaan. Tämä näkökulma kertoo meille ainakin sen, että taivasten valtakunta on iloinen asia. Harva juhla koto-Suomessakaan on yhtä ihana kuin kesähäät.

Toinen huomio on, että sulhanen viipyy. Useissa Jeesuksen lopunaikoihin liittyvissä vertauksissa kerrotaan pitkästä odotuksesta. Tämän (yhdessä epistolan kanssa) pitäisi vakuuttaa meidät siitä, että ”Ei Herra vitkastele täyttäessään lupaustaan, vaikka hän joidenkin mielestä on myöhässä. Päinvastoin: hän on kärsivällinen teitä kohtaan, koska ei halua kenenkään tuhoutuvan vaan tahtoo, että kaikki kääntyisivät” (2. Piet. 3:9). Koko sen ajan, kun morsiusneidot odottivat sulhasta, saattoivat tyhmät tarkastella öljyn kulumista. Viisaiden esimerkki olisi voinut osoittaa heille, että öljyä tarvitaan paljon. Aika ei kuitenkaan heillekään ollut loputon. Herra ei vitkastele, mutta kyllä hän tulee. Sen aikana on tehtävämme julistaa evankeliumia.

Kolmas näkökulma liittyy öljyyn. Toisin kuin monissa muissa valvomiseen liittyvissä vertauksissa, tässä on nukahtaminen sallittu. Mutta nukahtamiseen liittyy kuitenkin varustautuminen siihen hetkeen, jolloin sulhanen saapuu. Miten pitää öljyä mukana? Päässä alkaa soida vanha laulu: ”anna lamppuuni öljyä Herra, anna lamppuni palaa myös!” Voisiko vertaus kehottaa meitä olemaan osana seurakuntaa, elämään yhteydessä Jumalaan ja muihin kristittyihin, kuulemaan Sanan julistusta ja säännölliseen ehtoollisyhteyteen? Kun omalla voimalla ei saada valoa kyllin kirkkaaksi, on tarpeen kääntyä Hänen puoleensa, joka on todellinen valo.

Samalla tämä tulkinta viittaisi siihen, ettemme voi elää toisten uskosta. Öljyä ei viisaiden varastosta riittänyt kaikille. YouTube-videoiden katselu ja saarnatekstien (tai Perustan Sananselitysten!) lukeminen ei ole sama asia kuin aito ja todellinen seurakuntayhteys. Hääjuhlassa kulkue kulki yhdessä häätaloon. Se, joka ei ollut mukana, ei päässyt jälkikäteen sisään. On oltava valmis, vaikka odotellessa torkkuisi. ”Valmistaudu kohtaaman Jumalasi”, sanoo VT:n teksti (Aam. 4:12). Miten? ”Kasvakaa meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen armossa ja tuntemisessa”, vastaa epistola (2. Piet. 3:18).

Evankeliumi on kuitenkin siinä, ettei kristityn tarvitse itse avata ovia itselleen. Hän saa kulkea sisälle häätaloon kulkueessa, sulhasen ystävänä. Ei tarvitse arvailla ovikoodeja ja salasanoja, kiivetä aidan yli tai anella sisäänpääsyä jälkikäteen. Riittää, kun ottaa vastaan sen armon, että saa käydä häätaloon yhdessä sulhasen kanssa.

Lauri Heikkilä
lähetystyöntekijä, Gulu, Uganda

Usko näkyy teoissa

TUOMIOSUNNUNTAI 23.11.
MATT. 25:31–46

Tuomiosunnuntain perinteinen evankeliumi on Matteuksen kuvaus viimeisestä

tuomiosta. Se on osa laajempaa kokonaisuutta, jossa Jeesus puhuu lopun ajan tapahtumista (Matt. 24–25). Luvussa 25 esiintyvät ensin vertaukset viisaista ja tyhmistä morsiusneidosta sekä palvelijoille uskotuista rahoista, minkä jälkeen vertauksista siirrytään kuvaamaan viimeistä tuomiota suoremmin sanankäänteinä.

Matteuksen evankeliumi korostaa vahvasti, että uskon tulee näkyä teoissa. Viimeisellä tuomiolla ihminen tuomitaan tekojensa mukaan. Ihminen, joka ei varaudu viimeiseen tuomioon ja käytä Jumalan antamia mahdollisuuksia, on kuin tyhmä morsiusneito tai kelvoton palvelija. Viimeisellä tuomiolla ihminen tuomitaan sen mukaan, mitä hän on tehnyt tai jättänyt tekemättä ”vähäisimmille veljille” tai ”näille vähäisimmille”. Kreikan kielen sana on *elakhistos*, joka on superlatiivimuoto sanasta *mikron* (”pieni” tai ”vähäinen”).

Sanan merkitystä evankeliumissa voidaan tulkita hieman eri suuntiin. Matteuksen muissa kohdissa, joissa sana esiintyy, se viittaa seurakunnan jäseniin tai Jeesuksen opetuslapsiin. Kun tähän yhdistetään tieto siitä, että varhaiskristilliset julistajat olivat usein evankeliumissa kuvatusti puutteenalaisia (ks. Paavalin puhe itsestään 1. Kor. 4:11–12 ja 2. Kor. 11:23–27), voidaan ajatella, että evankeliumin kuvaamat vähäisimmät ovat seurakunnan palvelijoita ja evankeliumin julistajia. Tällä tulkintatavalla on pitkä historia ja se näkyy vaikkapa **Lutherin** evankeliumisaarnassa kyseisestä tekstistä (suom. *Kirkkopostilla III*), jossa hän korostaa huolenpitoa seurakunnan sananpalvelijoista.

Universalistisempi tulkinta on nähdä vähäisimpien olevan kaikkia puutteenalaisia lähimmäisiä. Tulkinnan voi perustella sillä, miten Matteuksen evankeliumin kokonaisuudessa korostuu rakkaus myös vihamiehiä kohtaan (Matt. 5:43–48). Jo kirkkoisät näkivät Kristuksen kärsimyksen jatkuvan kärsivissä lähimmäisissä: ”Ristillä kärsin janoa sinun vuoksesi, nyt kärsin janoa köyhän lähimmäisen hahmossa, jotta saisin sinut rakastamaan oman pelastuksesi tähden” (**Johannes Krysostomos**, *Homiliae in epistulam ad Romanos* 15.6). Evankeliumitekstin mainitsemat kuusi tekoa puutteenalaisiin ihmisryhmiin (nälkäiset, janoiset, kodittomat, alastomat, sairaat ja vangit) liittyen lisättynä kuolleiden hautaamisella (Tob. 1:17) ovat keskiajalta lähtien muodostaneet seitsemän ruumiillista laupeudentyötä.

Luterilaisesta näkökulmasta huomio kiinnittyy usein evankeliumissa ilmaistuun uskon ja tekojen suhteeseen. Näyttää siltä, että ihmiset ansaitsevat siinä tuomionsa tekojensa perusteella. Lienee rehellistä todeta, että UT:sta löytyy sekä uskoa että tekoja korostavia kirjoituksia. Uskon ja tekojen suhde on aina jossakin määrin jännitteinen ja paradoksaalinen.

Luther itse toteaa evankeliumisaarnansa alussa, että teksti on muistutus siitä, että kristityn tulee harjoittaa myös hyviä tekoja. Hyvät teot ovat siis Lutherinkin mukaan kristitylle välttämättömiä. Samaan aikaan on todettava, ettei voi sanoa, että teoilla voisi ansaita pelastuksen. Samaan aikaan on silti todettava, ettei voi sanoa, ettei teoilla olisi pelastuksen kannalta mitään merkitystä. Perinteisesti uskon ja tekojen suhdetta on voitu kuvata Jeesuksen viinipuuvertauksen avulla: Usko on sitä, että kristitty on kiinni Kristuksessa niin kuin viinipuun oksa on kiinni rungossa. Teot ovat taas oksien tuottamia hedelmiä. Kun oksa on kiinni rungossa, se tuottaa väistämättä hedelmää. Uskoa ei voi olla olemassa ilman tekoja.

Evankeliumissa tämän voi ajatella näkyvän siinä, että vanhurskaat ovat hämmentyneitä siitä, miten ja milloin he

ovat tehneet hyvää. He eivät ole tehneet hyviä tekoja ajatellen tekevänsä hyvää tai ansaitakseen sillä pelastuksen, vaan aidosta rakkaudesta lähimmäiseen. Usko on siis kantanut hedelmää itsestään. Tämän vastakohtana Jeesus etenkin Matteuksella usein kritisoi ulkokultaisuutta, jossa hyviä tekoja tehdään itsekkäistä syistä. Tekstin voi nähdä jatkumossa myös tämän kokonaisuuden kanssa. Uskonnollisesti itsevarma ja omasta pelastuksestaan vakuuttunut ihminen saattaakin kohdata yllätyksen viimeisellä tuomiolla. Myös Luther kohdistaa evankeliumisaarnassaan nuhteen ennen kaikkea ulkokultaisiin kristittyihin: he eivät ole tehneet omia lähimmäisiään ja omia sananpalvelijoitaan kohtaan sitä, mitä pakanatkin tekisivät omilleen.

Lutherin mukaan evankeliumi on kuitenkin kristitylle paitsi kehotus, myös lohdutus: se muistuttaa, että paha saa lopulta oikeudenmukaisen tuomion. Kristityn ei pidä suhtautua viimeiseen tuomioon kevytmielisesti, muttei myöskään peläten.

Mikko Estama
seurakuntapastori,
Rovaniemen seurakunta

”Siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimessä”

1. ADVENTTISUNNUNTAI 30.11.
MARK. 11:1–10

Jeesuksen kärsimyskertomus alkaa, kun hän ratsastaa Jerusalemin pääsiäisjuhlille. Tämä on Jeesuksen viimeinen viikko maan päällä. Tästä taas kaikki evankelistat — niin synoptikot kuin Johannes — kertovat hyvin samalla tavoin. Suurin evankeliumien välinen ero on, miten ne nostavat esiin VT:n tekstejä: Matteus viittaa Sakarjaan (Sak. 9:9–10) lyhentäen (Matt. 21:5), Johannes vielä viitteellisemmin (Joh. 12:15, viittaus myös Jes. 62:11). Pakanakristityille kirjoitetut Markuksen ja Luukkaan tekstit eivät Sakarjaa suoraan lainaa.

Myös kansanjoukon tervehdyshuuto kaikuu erilaisena: Johannes ja Luukas puhuvat suoraan kuninkaasta (Joh. 12:15; Luuk. 19:38), mihin viittaa myös Matt. 21:9 ”Daavidin Poika”. Kaikissa evankeliumeissa kansa yhtyy kuitenkin Ps. 118:26 (*Septuagintassa* 117:26 kreikan teksti täsmälleen sama): ”Siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimeen”. Viittaus pääsiäishaggadan eli pääsiäisaterialla laulettavaan profeetalliseen psalmiin 118 on siis tärkeä: sitä Kristus on profetiana laulanut pääsiäisaterialla ja siihen hän on viimeisellä viikollaan viitannut opetuksessaan (Mark. 12:10–11). Se on siis todella pääsiäispsalmi:

> *Kuulkaa, miten voitonhuuto kajahtaa, riemu raikuu pelastettujen majoilta: Herran käsi on voimallinen! Herran käsi on meidän yllämme. Herran käsi on voimallinen! Minä en kuole, vaan elän ja kerron Herran teoista. Hän kyllä kuritti minua mutta ei antanut kuoleman valtaan. Avatkaa minulle vanhurskauden portit! Niistä käyn sisään kiittämään Herraa. Tämä on Herran portti, josta vanhurskaat saavat käydä. Minä kiitän sinua siitä, että kuulit minua ja pelastit minut. Kivi, jonka rakentajat hylkäsivät, on nyt kulmakivi. Herra tämän teki, Herra teki ihmeen silmiemme edessä. Tämän päivän on Herra tehnyt, iloitkaa ja riemuitkaa siitä! Ps. 118:15–24*

Kansa siis tervehtii Jeesusta huutaen ”Siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimessä!” Markus jatkaa: ”Siunattu isämme Daavidin valtakunta, joka nyt tulee! Hoosianna korkeuksissa!” Mekin yhdymme tähän huutoon — emme vain 1. adventtina ja palmusunnuntaina, vaan jokaisessa messussa. Pyhä-hymnin lopussahan veisaamme: ”Siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimessä. Hoosianna korkeuksis-

sa!” Näin toivotamme tervetulleeksi apua eli hoosiannaa huutaen itsensä Jeesuksen Kristuksen! Tästä tervehdyksestä ja tunnustuksesta Jeesus sanoo:

> *Kuulkaa siis: teidän temppelinne on jäävä asujaansa vaille. Ja minä sanon teille, että te ette minua näe ennen kuin sinä päivänä, jona sanotte: ”Siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimessä!” (Luuk. 13:35)*

Emme siis suotta kuninkaaksemme tunnustaen tervehdi Jeesusta juuri ehtoollisosan alussa. Ehtoollislеivässä ja -viinissä Jeesus tulee konkreettisesti luoksemme. Hän lupaa olla meidän kanssamme ja tulee hengelliseen huoneeseemme eli seurakuntansa keskelle ehtoollisen sakramentissa. Näin toteutuu myös Jeesuksen sana: ”Jumalan valtakunta on sisäisesti teissä” tai ”teidän keskuudessanne.” (Luuk. 17:21) Jeesus tahtoo tulla luoksemme sanan ja sakramenttien kautta: ottakaamme hänet uskossa vastaan ja toivottakaamme tervetulleiksi.

Ehtoollisessa Jeesus on itse läsnä ja siellä, missä Jeesus on, on myös Jumalan valtakunta — Jumalan kuninkuus ja hallintavalta (kreikan *basileia* tarkoittaa molempia). Emme siis Isä meidän -rukouksessa pyydä vain jonkin apokalyptisen valtiorakenteen toteutumista, vaan sitä, että Jumalan kuninkuus ja hallintavalta toteutuisi maan päällä ja meidänkin sydämissämme. Teemme väärin, jos odotamme vain maallista valtiota kuten Jeesusta tervehtivät ihmiset isänsä Daavidin valtakuntaa. Todelliselle Daavidin Pojallehan luvattiin iäinen valtaistuin (2. Sam. 7:11–16) ja iäinen hallitusvalta toteutuu Kristuksessa, joka hallitsee rauhan sanalla, valloittaen maailman ilman inhimillisiä aseita (vrt. Sak. 9:10, jossa sota-aseet hävitetään).

Kun siis vietämme pyhää ehtoollista, saamme olla kiitollisia Hänelle, joka tulee luoksemme Herran nimessä. Niin tulee luoksemme Kristuksen, todellisen Daavidin Pojan valtakunta ja kuninkuus. Hänen valtakunnastaan me saamme olla osallisia ja hänen hallintavaltansa toteutumista pyytää, sillä se on rauhan ja vanhurskauden hallintavalta.

Hienosti adventin ajan ehtoollisen kiitosrukoukseksi sopisi *Didakhēn* rukous (10.2–6) ensimmäiseltä tai toiselta vuosisadalta:

> *Me kiitämme sinua, pyhä Isä, pyhästä nimestäsi, joka olet pannut asumaan meidän sydämiimme, sekä tiedosta ja uskosta ja kuolemattomuudesta, jonka olet ilmoittanut meille palvelijasi[1] Jeesuksen kautta. Sinulle kunnia iankaikkisesti! Sinä kaikkivoipa Valtias, olet luonut kaiken nimesi tähden. Ravinnon ja juoman olet antanut ihmisille nautittavaksi, jotta he kiittäisivät sinua. Meille taas olet antanut hengellisen ravinnon ja juoman ja iankaikkisen elämän palvelijasi[2] Jeesuksen kautta. Kaikesta me kiitämme sinua, sillä sinä olet voimallinen. Sinulle kunnia iankaikkisesti! Muista, Herra, kirkkoasi niin että pelastat sen kaikesta pahasta ja teet täydelliseksi sinun rakkaudessasi. Kokoa se neljästä ilmansuunnasta, tuo pyhitetty, sinun valtakuntaasi, jonka olet sitä varten valmistanut. Sillä sinun on voima ja kunnia iankaikkisesti! Tulkoon armo ja kadotkoon tämä maailma. Hoosianna Daavidin huoneelle! Jos joku on pyhä, hän tulkoon; jos joku ei ole, tehköön parannuksen. Maranata. Aamen.*

Viitteet

1. Serafim Seppälä esittää, että käytetty sana ”palvelijasi” (kr. του παιδος σου) tulisi lukea ”lapsesi”, mikä on mahdollinen käännös. (*Antiikista Bysanttiin — Aatehistoriallisia murroksia*. Gaudeamus 2021, s. 98–99).
2. Kuten edellä.

Jussi Seppälä
toimitussihteeri, pastori, Kauniainen

Kiitos isänmaasta

ITSENÄISYYSPÄIVÄ 6.12.
AP. T. 17:24–30

Yhteiskunnallisesti ja uskonnollisesti tärkeällä Areiopagilla, jolla istuu myös ”korkein oikeus”, Paavali saa 50-luvun alussa yllättäen kertoa kristinuskosta kreikkalaisfilosofeille.

Paavalin mukaan kansallisvaltioiden oikeutus perustuu kreikkalaisille tuntemattoman Luojan tekoon. Ihminen on henkiruumiillinen olento maan päällä yhteisöissä toisten kanssa ja kansansa historiassa.

Aiemmin Paavali on keskustellut synagogassa juutalaisten ja juutalaisuudesta kiinnostuneiden ja torilla kaikenlaisten ihmisten kanssa. Varmaan hänet tunnistetaan juutalaiseksi ja oletetaan siten ylpeäksi ja kansallis- ja uskonkiihkoiseksi. Yllättäen hän ei asetukaan heidän yläpuolelleen.

Jo kutsuessaan Abrahamin Herra Jumala lupasi hänelle: ”Sinun saamasi siunaus tulee siunaukseksi kaikille maailman kansoille” (1. Moos. 12:3). Sen levittäjäksi hän tarkoitti valitsemansa kansan, juutalaiset, ja antoi sen erityistehtäväksi todistaa hänestä kaikille kansoille ja tehdä niille tiettäväksi tahtonsa, niin että kaikki uskoisivat häneen ja eläisivät hänen käskyjään noudattaen.

Juutalaiset eivät kuitenkaan yleensä toimineet saamansa tehtävän mukaan. Usein he vastustivat Jumalaa ja rikkoivat hänen käskynsä sitä edes tajuamattaan. Vain pieni vähemmistö eli oikeassa suhteessa Jumalaan.

Paavali ei ole enää kansallis- tai uskonkiihkoinen. Hänen alkuperäisnimensä *Saul* heijasti muinais-Israelin soturikuninkaan suuruutta. Saul oli tullut Vähä-Aasian Tarsoksesta Jerusalemiin vainoamaan ristillä kuolleen Jeesuksen seuraajia tavoitteenaan hävittää Jeesuksen viimeinenkin jälki.

Sitten Saul matkalla Damaskokseen tuhoamaan kristittyjä kohtasi näyssä Jeesuksen, joka sanoi: ”Minä olen Jeesus, jota sinä vainoat.” Se muutti hänet. Suuresta Saulista tuli pieni Paavali. Hän sanoutui irti Jeesuksen vainoamisesta ja kristittyjen tuhoamispyrkimyksestä ja antautui todistamaan Jeesuksesta kaikkialla, etenkin niille, jotka eivät ole juutalaisia. Sellaisella matkalla hän on pysähtynyt Ateenaankin.

Jeesuksen ajoivat kuolemaan uskon- ja kansalliskiihkoiset juutalaiset välineenään roomalainen maaherra. Kristityt osallistuivat silti yhä synagogajumalanpalvelukseen. Luettiinhan siinä Jumalan sanaa VT:sta. Se tarjosi heille myös yhteiskunnallisen turvan juutalaisena lahkona, jolla oli erivapaus keisarin ja tämän kuvan palvonnasta.

Tilanne muuttui noin vuonna 90. Juutalaisten synagogarukoukseen lisättiin kristittyjen kiroaminen Jumalan nimessä. He eivät voineet enää mennä synagogaan. Valtiovalta alkoi vainota heitä. Sitä kesti yli 200 vuotta. Juutalaiset siis saivat aikaan kristittyjen vainon ja Paavalinkin päätymisen kuolemaan Roomassa toistakymmentä vuotta Ateenan tapahtumien jälkeen.

Kun kristinuskosta tulikin Rooman valtakunnassa lopulta ainoa sallittu uskonto, osat vaihtuivat. Kirkossa alkoi levitä antisemitismi eli juutalaisviha — joka elää yhä. Se huipentui juutalaisten kansanmurhaan Saksan valtakunnankanslerin **Hitlerin** johdolla. Hänellä oli oma uskonto, mutta hän sai kannattajia kirkoistakin.

Paavali sanoo, että kansoilla on oikeus omaan maahan — juutalaisillakin, jotka joutuivat jättämään maansa lopullisesti 135. Heidän kansallinen identiteettinsä on säilynyt. Nykyinen Israel sellaisenaan ei silti ole yhtä kuin juutalaiset. Siellä kristillinen lähetystoiminta on pahoin rajoitettua, mutta kasvava määrä juutalaisia tunnustaa Jeesuksen Messiaakseen.

Valtiollinen itsenäisyys on vaatinut kansalaisten vastuuntuntoista toimintaa, usein aseellisestikin. Siihen liittyy kuitenkin Mooseksen sana: ”Kun syötte itsenne kylläisiksi, kiittäkää Herraa hyvästä maasta, jonka hän on teille antanut. – – Älkää kuvitelko, että olette omin voimin ja omilla kyvyillänne hankkineet itsellenne tämän vaurauden.” (5. Moos. 8:10, 17.) Kansallinen vapaus on Jumalan lahja. Nöyrä kiitos läpäisee virsikirjamme isänmaanvirret.

Kun Saul taivaasta leimahtaneessa valossa kohtasi Jeesuksen, hän sokeutui. Samalla hän näki jotain uutta, häntä hallinneen ehdottoman vääryyden eli synnin: hän tahtoi tappaa viattomia Jeesukseen uskovia. Hän sai sen nyt Jeesukselta anteeksi, mutta hänen sieluaan se polttaa kuolemaan saakka.

Paavalilla ei ole harhakuvitelmia muidenkaan hyvyydestä. Hän tajuaa, että häntä ja kaikkia hallitsevat himot: rahan, humalan, sukupuolisen nautinnon, kuuluisuuden, vallan himo. Se on ydinvaikutin, kun kansa usutetaan tuhoamaan toista ja ryöstämään sen vaurautta.

Jeesus asettuu esikuvaksi himon vastakohtana. Hän palvelee kokonaan toisia seurakunnassaan, joka on hänen hengellinen kansansa maallisten kansojen keskuudessa. Silti sama asenne velvoittaa ehdottomasti jokaista maallistakin vallankäyttäjää alkaen perheen johtamisesta satojen miljoonien kansalaisten valtioliittoihin saakka.

Jeesuksen ja Paavalin yhteiskunnassa hallitsijalla oli rajoittamaton valta. Valtioiden historiassa sellainen diktatuuri on tavallinen. Demokratia eli kansanvalta on myöhäinen ilmiö. Nyt pidämme sitä parhaana hallitusmuotona. Hitlerin kansa valitsi vapaasti valtaan — diktatuuriin. Millaiseen vallan keskittämiseen demokraattiset Euroopan unioni ja puolustusliitto Nato vielä voivat ajautua?

Paavali puhuu ateenalaisille tulevasta oikeudenmukaisesta tuomiosta, jonka suorittaa ”Jumalan määräämä mies”: Jeesus. Kreikkalaisille se on mieletöntä, koska olevaisuutta hallitsee kaiken ikuinen paluu. Maailmassa vallitseva vääryys kuitenkin vaatii uskomaan, että lopulta totuus ja oikeus voittavat ja valhetta ja tuhoa kylväneet saavat oikeudenmukaisen rangaistuksen viimeistään lopputuomiolla. Hitlerin itsemurha ei auta häntä välttämään Jumalan tuomiota.

Vähäisimmänkin vallan haltijan tulee jatkuvasti taistella vallanhimoaan vastaan ja tuomita itsensä siitä, vaikka vain harvat näyttävät suostuvan siihen. Siksi Jumala on asettanut yhteisöihin esivallan huolehtimaan suhteellisesta oikeuden toteutumisesta.

Johannes Kastaja, Jeesus ja apostolit Pietari ja Paavali kehottivat kaikkia kunnioittamaan esivaltaa, suostumaan sen järjestykseen ja maksamaan veronsa. Kuitenkin heidät esivalta surmasi perusteettomasti. Se on ihmiskunnan suurin oikeuden loukkaus. Juutalaiset ovat ainoa kansa, joka on surmannut Jumalansa. Jumala odottaa sitä takaisin luokseen sen kauheista synneistä ja katkeroittavista kohtaloista huolimatta. Hänen valintansa pysyy, vaikka monet hylkäävätkin sen.

Paavali sanoo, ettei Jumalan tuomio odota loputtomasti. Odotusaika mahdollistaa kääntymisen himoista Jumalan puoleen etsimään sovitusta vääryyteen ja vääriin tekoihin. Se koskee suuren vallan haltijoita ja jokaista. Ihmisille himomme eivät aina paljastu, mutta Jumala tietää ne. Hänen tuomiostaan vapaudumme tuomitsemalla itse itsemme hänen edessään. Kuolemasta ylösnoussut Jeesus, Jumalan Poika ja meidän veljemme, on armahduksemme ja voimamme uuteen elämään.

Raimo Mäkelä
SROS:n emeritustoiminnanjohtaja,
rovasti, TT, Kauniainen

Kuninkaasi tulee kunniassa

2. ADVENTTISUNNUNTAI 7.12.
LUUK 12:35–40

Kirkkovuosi rakentuu Raamatun esittämän pelastushistorian suurten käännekohtien varaan: luominen, lain aika, lunastuksen odotus, odotuksen täyttyminen Jeesuksen maailmaan tulossa, sovituskuolemassa ja ylösnousemuksessa ja Pyhän Hengen vuodatuksessa helluntaina ja siitä seuraavassa elämässä uskossa ja myös siihen kuuluvassa lähetystehtävän toteuttamisessa. Ja päämäärä on Jeesuksen paluu ja siihen liittyvä maailman tuomio ja pelastettujen pääsy iäiseen elämään ylösnousemusruumiissa Kristuksen kaltaisina. Kaiken keskuksena on syntien sovitus ja kaikkien synnin seurausten voittaminen Jeesuksen kuolemassa ja ylösnousemuksessa. Usko ankkuroituu tähän keskeisimpään. Siksi Paavali luonnehtii sanomansa ydintä: ”Päätin olla teidän luonanne tuntematta mitään muuta kuin Jeesuksen Kristuksen, ja hänetkin ristiinnaulittuna.” (1. Kor. 2:1) Sovitus ja uskolla omistettava Jumalan armo on keskipiste, johon kaikki muu ankkuroituu.

Kun keskus on kunnossa, löytää kaikki muu oikean paikkansa. Toinen adventti keskittyy pelastushistorian loppuun. Evankeliumin sanoman ydin on syntien sovitus, mutta se johtaa elämään Jumalan yhteydessä ja vaellukseen kohti päämäärää, kaikkien lupausten lopullista täyttymistä. Tessalonikaan Paavali kirjoittaa: ”te käännyitte palvelemaan elävää Jumalaa ja odottamaan taivaasta hänen Poikaansa – – joka pelastaa meidät tulevalta vihalta”. (1. Tess. 1:9–10) Saman ilmaisee Pietari kuvatessaan uskovien elämää Jumalan päivän odottamisena ja sen tulon jouduttamisena, päivänä ”joka saa taivaat liekehtien hajoamaan”. (2. Piet. 3:10) Tämä pelottavalta tuntuva ajatus jatkuu kuvauksella uusien taivaiden ja uuden maan odottamisesta, joissa vanhurskaus vallitsee. Siis päämäärä on Jumalan täydellisen pyhyyden ja hyvyyden toteutuminen.

Evankeliumien mukaan tämä lopullinen päämäärä on Jeesuksen opetuksen tärkeä osa. Kristityn elämää voidaan kuvata Paavalin ilmauksella: usko, toivo ja rakkaus. Toivo viittaa tähän suureen päämäärään ja on sen elävää odottamista.

Jeesuksen paluuta koskevien Raamatun tekstien äärellä voidaan nähdä kaksi paradoksaalista korostusta: Toisaalta korostus aikojen merkkien seuraamista. Jeesus antaa joukon viitteitä historiallisista tapahtumista tai ilmiöistä, jotka edeltävät Hänen paluutaan: ”kun näette tämän kaiken, tietäkää, että se on lähellä, oven edessä.” (Mark. 13:29) Toisaalta Hän korostaa, ettei sitä päivää ja hetkeä tiedä kukaan, eivät edes enkelit, vaan Isä yksin. Toisaalta Hän korostaa paluunsa pikaisuutta siten, että apostolitkin antavat viitteitä Jeesuksen paluusta omana aikanaan. Toisaalta Paavalia lainaten emme saa antaa minkään järkyttää itseämme niin, että luulemme Herran päivän olevan jo käsissä. (2. Tess. 2:1–2)

Näistä lähtökohdista avautuu myös kaksi harhaanjohtavaa ajattelutapaa: Toisaalta Jeesuksen tulo voidaan lykätä kaukaiseen tulevaisuuteen niin, ettei siihen kannata kiinnittää mitään huomiota. Ja toisaalta sen pikaisuutta voidaan odottaa ylijännittyneellä innolla tai pelolla ja kiinnittää kaikki huomio ajan ilmiöiden tarkkailuun. Tuskin minkään Raamatun opetuksen ympärillä on esiintynyt vastaavaa tulkintojen villiä runsautta kuin Jeesuksen paluuta koskevissa opetuksissa. Sitä voidaan korostaa siten, että kuulijat ahdistuvat ja kokevat olevansa uskonnollisen pelottelun kohteena, tai siten, että koko suuri todellisuus jää turhana syrjään. Paljon on esimerkkejä siitäkin, että pitkän tähtäimen elämänsuunnitelmien tekeminen näyttäytyy turhalta, kun paruusian, Jeesuksen paluun, ajankohta ennustetaan johonkin vuosilukuun sidottuna.

Vuosi sitten, ensimmäisen vuosikerran evankeliumitekstissä korostus on aikojen merkkien tarkkaamisessa, jolloin voi syntyä tieto Jumalan valtakunnan lähestyvästä tulosta. Viikko sitten alkaneen 2. vuosikerran teksti korostaa jatkuvaa valvomista, koska emme voi tietää tarkkaa ajankohtaa. Näiden kahden välisessä jännitekentässä voi oppia asennoitumaan siten, että toteutuu apostolinen kehotus: ”Vyöttäytykää siis, olkaa raittiit. Pitäkää ajatuksenne kirkkaina ja pankaa täysi toivonne siihen armoon, joka teille annetaan Jeesuksen Kristuksen ilmestyessä.” (1. Piet. 1:13) Vaikka asia on vakava, jopa pelottava, on korostuksen oltava lohduttava:

> *Itse Herra laskeutuu taivaasta ylienkelin käskyhuudon kuuluessa ja Jumalan pasuunan kaikuessa, ja ensin nousevat ylös ne, jotka ovat kuolleet Kristukseen uskovina. Meidät, jotka olemme vielä elossa ja täällä jäljellä, temmataan sitten yhdessä heidän kanssaan pilvissä yläilmoihin Herraa vastaan. Niin saamme olla aina Herran kanssa. Rohkaiskaa siis toisianne näillä sanoilla. (1. Tess. 4:16–18)*

Siis kehotus ei kuulu: pelotelkaa! vaan rohkaiskaa!

Arno Toivanen
rovasti, Iisalmi

Johannes Kastaja ja taivasten valtakunnan murtautuminen esiin

3. ADVENTTISUNNUNTAI 14.12.
MATT. 11:11–19

Jeesuksen sanat Johannes Kastajasta asettavat tämän erityisasemaan pelastushistoriassa. ”Totisesti: yksikään naisesta syntynyt ei ole ollut Johannes Kastajaa suurempi.” Johannes oli ainutlaatuinen profeetta, sillä hän sai osoittaa sormellaan Jumalan Karitsaa (Joh. 1:29). Hän ei vain puhunut tulevasta, vaan näki ja osoitti sen, mitä profeetat ennen häntä olivat odottaneet. Hän oli uuden ajan rajalla, viimeinen vanhan liiton profeetta ja uuden liiton portinvartija.

Silti Jeesus lisää: ”Kaikkein vähäisin, joka on taivasten valtakunnassa, on suurempi kuin hän.” Miten tämä on mahdollista? Kyse ei ole Johanneksen arvon alentamisesta, vaan uuden tilanteen paljastamisesta. Johannes oli suuri, mutta jäi vanhan liiton puolelle. Pieninkin, joka Kristuksessa on saanut syntinsä anteeksi ja pääsyn Jumalan valtakuntaan, on suurempi, koska hän on jo osallinen täyttymyksestä, jota Johannes itse edeltäpäin julisti. Jumalan valtakunnan jäsenyys ei perustu ihmisen suuruuteen, vaan siihen, että Kristus on tullut ja avannut tien.

Jeesus jatkaa vaikeasti tulkittavin sanoin: ”Johannes Kastajan päivistä asti taivasten valtakunta on ollut murtautumassa esiin, ja jotkut yrittävät väkivalloin temmata sen itselleen.” Yksi mahdollinen tulkinta on, että Jeesus kuvaa valtakunnan etenemistä tämän maailman keskellä: se ei tapahdu rauhallisesti, vaan vastustuksen, taistelun ja väkivallan keskellä. Johannes itse sai kokea sen, ja sama linja jatkuu Jeesuksessa ja hänen seuraajissaan. Toiset taas ovat nähneet sanoissa rohkaisun: valtakuntaan astutaan sisään vakavin päätöksin ja ”väkevällä otteella”, sydämestä tarttuen Jumalan lupaukseen. Molemmissa näkökulmissa on totuuden siemen: Jumalan valtakunta murtautuu tähän maailmaan ristin kautta, ja sen vastaanottaminen vaatii sydämen kääntymistä.

Jeesus sanoo: ”Juuri hän on Elia, jonka oli määrä tulla.” Malakian lupauksen mukaan Elia palaisi ennen Herran suurta päivää (Mal. 4:5–6). Johannes ei ollut uudestisyntynyt Elia, mutta kantoi Elian tehtävää: hän valmistaa Herralle tien, kutsuu kansaa parannukseen ja paljastaa syntisyyden.

Näin Jeesus itse vahvistaa, että pelastushistorian odotus on saavuttanut käännekohdan. Lupaukset täyttyvät hänessä.

Jeesus siirtyy vertaukseen lapsista torilla. He huutavat toisilleen: ”Me soitimme teille huilua, mutta te ette tanssineet, me pidimme valittajaisia, mutta te ette itkeneet mukana.” Tämän sukupolven asenne oli kuin näillä lapsilla: mikään ei kelpaa. Johannes tuli paastoten ja askeettisena, ja häntä syytettiin riivatuksi. Jeesus tuli aterioiden ja iloiten syntisten kanssa, ja häntä syytettiin syömärin ja juomarin maineesta. Kyse ei siis ollut viestin sisällöstä, vaan kuulijoiden paatumuksesta. Ihminen löytää kyllä syyn torjua Jumalan kutsu. Todellinen ongelma ei ole sanansaattajassa, vaan sydämessä, joka ei tahdo kuulla.

”Ihmisen Poika tuli, hän syö ja juo.” Jeesuksen elämäntavoissa oli skandaalin ainekset. Hän ei vetäytynyt erämaahan, vaan istui pöydässä publikaanien ja syntisten kanssa. Se, mikä monen mielestä oli todiste hänen epäilyttävyydestään, oli itse asiassa evankeliumin ydin: Jumala on tullut syntisten ystäväksi. Hän ei tullut kutsumaan vanhurskaita, vaan syntisiä (Matt. 9:13). Hänen yhteytensä syntisiin ei ollut synnin hyväksymistä, vaan Jumalan valtakunnan armollisen läsnäolon avaamista.

Jeesus päättää: ”Viisauden teoista Viisaus tunnetaan.” Jumalan viisaus ei ole vain sanoissa, vaan teoissa. Johanneksen parannussaarnassa ja Jeesuksen armollisessa aterioinnissa on sama viisaus: synnin paljastaminen ja syntisen pelastaminen. Jumalan viisaus tulee näkyväksi siinä, että Kristus antaa itsensä syntisten puolesta ja nousee kuolleista.

Tämä teksti haastaa meidätkin. Ensiksi se kysyy: suhtaudummeko Jumalan sanaan torin lasten tavoin, aina valmiina löytämään syyn olla ottamatta sitä vastaan? Jumalan sana ei muutu miellyttämällä ihmistä, vaan ihminen kutsutaan parannukseen ja uskoon. Toiseksi teksti muistuttaa, että Jumalan valtakunta kohtaa yhä vastustusta. Evankeliumi ei etene taistelutta, ja kristityn osa on myös risti. Mutta samalla saamme muistaa, että pieninkin Jumalan valtakunnassa on suurempi kuin Johannes. Se merkitsee: Kristuksen tähden olemme todella Jumalan lapsia, hänen valtakuntansa kansalaisia, hänen rakkautensa kohteita.

Jeesuksen sanat sisältävät siis sekä varoituksen että lohdutuksen. Hän varoittaa välinpitämättömyydestä ja paatumuksesta, mutta samalla lohduttaa: Jumalan valtakunnan suuruus ei perustu ihmisansioon, vaan Kristuksen armoon. Jeesus tuli, söi ja joi syntisten kanssa, ja hänen ristinsä ja ylösnousemuksensa avaavat oven meillekin. Tässä on viisaus, joka tunnetaan sen teoista — Viisaus, joka on itse Kristus. ●

Kristian Tienhaara
piirijohtaja (Uudenmaan kansanlähetys),
pastori, Kerava

Julkaisijat
Suomen Evankelisluterilainen Opiskelija- ja Koululaislähetys ry OPKO
Suomen Raamattuopiston Säätiö SROS
Suomen teologinen instituutti ry STI
Suomen evankelisluterilainen Kansanlähetys ry SEKL
Suomen Luterilaisen Evankeliumiyhdistys ry SLEY
Päätoimittaja
Vesa Ollilainen
vesa.ollilainen@sti.fi
Toimitussihteeri
Jussi Seppälä
toimitussihteeri.perusta@gmail.com
050 381 4288
Aineisto-osoitteet
vesa.ollilainen@sti.fi
toimitussihteeri.perusta@gmail.com
Taitto
Taneli Törölä
Toimitus
Soili Haverinen, Kalle Pajala, Antti Koskenniemi, Mikko Tiira, Santeri Marjokorpi, Aleksi Markkanen, Mattias Kaitainen.

Neuvottelukunta 2023-2025
Timo Junkkaala (pj.), Martti Arkkila, Marja-Kaarina Marttila, Jussi Miettinen, Timo Nisula, Daniel Nummela, Niilo Räsänen, Lauri Vartiainen
Toimituksen osoite
Helsingintie 10, 02700 Kauniainen
Kustantaja
Perussanoma Oy
Tilauspalvelu ja osoitteenmuutokset
lehtitilaukset@perussanoma.fi
ja 09 5123 9122
Tilaushinnat 2025
Opiskelijatilaus 32 € / 12 kk,
kestotilaus 60 € / 12 kk,
määräaikaistilaus 70 €/ 12 kk,
Ilmoitushinnat
1/1 sivu: 130 mm (lev.) x 193 mm (kork.) 250€, ½ sivu: vaaka 130 mm x 96,5 mm 140 €, pysty 62,5 mm x 193 mm 140 €, muut: 0,80 €/pmm, palstaleveys 62,5 mm. Hintoihin lisätään alv. (24%).
Ilmoitusten vastaanotto
aineistot.perusta@perussanoma.fi
050 361 4099

Kirjapaino
PunaMusta Oy
Aikakausimedia ry:n jäsen.
ISSN 0355-7111

Perusta julkaisee mahdollisuuksien mukaan myös kirjoituksia ja kommentteja, joita ei ole erikseen pyydetty.

Perusta-lehti painetaan ympäristöystävällisesti.

Perusta

Uskon ja ajattelun avuksi
52 vuosikerta
Ilmestyy kuudesti vuodessa